

Byla C-195/23**Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį****Gavimo data:**

2023 m. kovo 27 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Tribunal du travail francophone de Bruxelles (Belgija)

Sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2023 m. kovo 13 d.

Ieškovas:

GI

Atsakovė:

Partena, assurances sociales pour travailleurs indépendants ASBL

1. Ginčo dalykas ir faktinės aplinkybės:

- 1 Europos Komisijos pareigūnas GI nuo 2015 m. ne daugiau kaip 20 akademiinių valandų per metus taip pat užsiima papildoma mokymo veikla.
- 2 2018 m. liepos 4 d. raštu *Institut national d'assurance sociales pour travailleurs indépendants* (Nacionalinis savarankiškai dirbančių asmenų socialinio draudimo institutas, sutrumpintai – INASTI) priminė GI, kad jis, kaip mokytojas, vykdo savarankišką veiklą, ir paragino jį šiuo pagrindu prisijungti prie pasirinkto socialinio draudimo fondo.
- 3 GI prisijungė prie fondo *Partena* ir mokėjo jam socialinio draudimo įmokas.
- 4 2022 m. kovo 15 d. GI užginčijo tai, kad jam taikoma Belgijos savarankiškai dirbančių asmenų socialinio draudimo sistema, ir pareikalavo iš *Partena* grąžinti jam sumokėtas socialinio draudimo įmokas, kurių bendra suma 3 242,09 EUR.
- 5 2022 m. spalio 13 d. GI kreipėsi į darbo teismą, t. y. prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusį teismą.

2. Nagrinėjamos nuostatos:

A. *Europos Sąjungos sutartis*

6 ESS 4 straipsnio 3 dalyje nustatyta:

„Vadovaudamosi lojalaus bendradarbiavimo principu, Sąjunga ir valstybės narės gerbia viena kitą ir viena kitai padeda vykdydamos iš Sutarčių kylančias užduotis.

Kad užtikrintų pagal Sutartis ar Sąjungos institucijų aktus atsirandančių pareigų vykdymą, valstybės narės imasi bet kurių reikiamų bendrų ar specialių priemonių.

Valstybės narės padeda Sąjungai įgyvendinti jos užduotis ir nesiima jokių priemonių, kurios gali trukdyti siekti Sąjungos tikslų.“

B. *Protokolas (Nr. 7) dėl Europos Sąjungos privilegijų ir imunitetų (OL C 83, 2010, p. 266)*

7 12 straipsnyje nurodyta:

„Remiantis Europos Parlamento ir Tarybos pagal įprastą teisėkūros procedūrą priimtais reglamentais nustatytais sąlygomis ir tvarka bei pasikonsultavus su atitinkamomis institucijomis Sąjungos pareigūnai ir kiti tarnautojai moka Sąjungai mokesčius nuo iš Sąjungos gaunamos algos, darbo užmokesčio ir kito atlyginimo.

Iš Sąjungos gaunamai algai, darbo užmokesčiui ir kitam atlyginimui netaikomi nacionaliniai mokesčiai.“

8 14 straipsnyje nurodyta:

„Europos Parlamentas ir Taryba, priimdami reglamentus pagal įprastą teisėkūros procedūrą ir pasikonsultavę su atitinkamomis institucijomis, nustato Sąjungos pareigūnų ir kitų tarnautojų socialinio draudimo išmokų sistemą.“

3. Šalių argumentai:

A. *GI*

9 GI iš esmės teigia, kad pareiga apsidrausti pagal savarankiškai dirbančių asmenų socialinio draudimo sistemą prieštarauja principui, kad Sąjungos institucijų pareigūnams taikoma viena socialinės apsaugos sistema, ESS 4 straipsnio 3 daliai ir lojalaus bendradarbiavimo principui, nes tampa kliūtimi, galinčia atgrasyti nuo profesinės veiklos vykdymo Europos Sąjungos institucijoje.

B. Partena

- 10 INASTI požiūriu, vykdydamas dėstymo veiklą GI atitinka savarankiškai dirbančio asmens apibrėžtį, todėl turi apsidrausti savarankiškai dirbančių asmenų socialinio draudimo fonde ir mokėti socialines įmokas.

4. Teismo vertinimas:

- 11 Kadangi GI yra ES pareigūnas, reikia atsižvelgti į Protokolo (Nr. 7) dėl Europos Sąjungos privilegijų ir imunitetų 12 ir 14 straipsnius.
- 12 2017 m. gegužės 10 d. Sprendime *Lobkowitz*, C-690/15, EU:C:2017:355 Teisingumo Teismas konstatavo:

„36. <...> Sąjungos pareigūnams taikoma Sąjungos institucijų bendra socialinės apsaugos sistema, kurią pagal Protokolo 14 straipsnį laikydami įprastos teisėkūros procedūros ir pasikonsultavę su institucijomis reglamentais nustatė Europos Parlamentas ir Taryba

<...>

41. Pagal analogiją su Protokolo 12 straipsniu, kuriame įtvirtinta, kad Sąjungos pareigūnai moka Sąjungai bendrus mokesčius nuo iš jos gaunamos algos, darbo užmokesčio ir kito atlyginimo, todėl numatytas šių sumų atleidimas nuo nacionalinių mokesčių, šio Protokolo 14 straipsnis tiek, kiek jame Sąjungos institucijoms priskiriama kompetencija nustatyti jų pareigūnų socialinės apsaugos sistemą, turi būti laikomas pašalinančiu iš valstybių narių kompetencijos pareigą Sąjungos pareigūnus privalomai apdrausti pagal nacionalinę socialinės apsaugos sistemą ir šių pareigūnų pareigą prisidėti prie šios sistemos finansavimo.

<...>

44. Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad **tik Sąjunga, o ne valstybės narės turi kompetenciją nustatyti Sąjungos pareigūnams taikomas taisykles, susijusias su jų pareigomis socialinės apsaugos srityje.**

45. Iš tiesų, kaip pažymėjo generalinis advokatas savo išvados 76 punkte, **Protokolo 14 straipsnis ir PTN nuostatos Sąjungos pareigūnų socialinės apsaugos srityje atlieka jų atžvilgiu tokią pačią funkciją kaip Reglamento Nr. 1408/71 13 straipsnis ir Reglamento Nr. 883/2004 11 straipsnis, – draudžia nustatyti Sąjungos pareigūnams pareigą mokėti įmokas į skirtingas socialinės apsaugos sistemas.**

46. Taigi tokiais nacionalinės teisės nuostatomis, kaip nagrinėjamos pagrindinėje byloje, pagal kurias Sąjungos pareigūno pajamos apmokestinamos socialinėmis įmokomis ir mokesčiais, kurie specialiai skiriami atitinkamos valstybės narės socialinės apsaugos sistemai finansuoti, pažeidžiama Sąjungos

išimtinė kompetencija, jai suteikta Protokolo 14 straipsniu ir PTN taikytinomis nuostatomis, ypač nuostatomis, kuriose įtvirtintos Sąjungos pareigūnų privalomos įmokos, skirtos socialinės apsaugos sistemai finansuoti“.

<...>

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) nusprendžia:

Protokolo (Nr. 7) dėl Europos Sąjungos privilegijų ir imunitetų, pridėto prie ES, ESV ir EAEB sutarčių, 14 straipsnį, taip pat Europos Sąjungos pareigūnų tarnybos nuostatų nuostatas, susijusias su Sąjungos institucijų bendra socialinės apsaugos sistema, reikia aiškinti taip, kad jais draudžiami tokie nacionalinės teisės aktai, kaip nagrinėjami pagrindinėje byloje, kuriuose numatyta, kad Europos Sąjungos pareigūno gautos pajamos iš nekilnojamojo turto valstybėje narėje, kurioje šis pareigūnas turi nuolatinę gyvenamąją vietą mokesčių tikslais, yra apmokestinamos socialinėmis įmokomis ir mokesčiais, kurie skirti tos pačios valstybės narės socialinės apsaugos sistemai finansuoti“. (paryškintu šriftu išskirta teismo)

- 13 Taigi Europos Sąjungos pareigūnų socialinės apsaugos sistema yra bendra sistema, kurioje Sąjunga turi išimtinę kompetenciją.
- 14 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 883/2004 dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo įtvirtintas vienos valstybės narės teisės aktų taikymo principas.
- 15 Vis dėlto, atsižvelgiant į Teisingumo Teismo jurisprudenciją, Reglamentas (EB) Nr. 883/2004, ypač jo 11 straipsnio 1 dalis dėl vienos valstybės narės teisės aktų taikymo principo, netaikomas Europos Sąjungos pareigūnams (šiuo klausimu žr. 2004 m. gruodžio 16 d. Sprendimą *My*, C-293/03, EU:C:2004:821, ir 2017 m. gegužės 10 d. Sprendimą *Lobkowicz*, C-690/15, EU:C:2017:355).
- 16 Vis dėlto kyla klausimas, ar toks principas pagal analogiją gali būti taikomas Europos Sąjungos pareigūnams. Atrodo, kad 2017 m. gegužės 10 d. Sprendime *Lobkowicz* (C-690/15, EU:C:2017:355) Teisingumo Teismas į šį klausimą atsakė teigiamai, tačiau toje byloje prejudicinis klausimas buvo susijęs su pajamomis iš nekilnojamojo turto, o ne su pajamomis iš darbo, nesusijusio su Sąjungos pareigūno statusu, o tai neatitinka GI, vykdančio kitą profesinę veiklą, situacijos.
- 17 Be to, vadovaudamasis ESS [4] straipsnio 3 dalyje įtvirtintu lojalaus bendradarbiavimo principu, Teisingumo Teismas atmetė galimybę taikyti valstybės narės nacionalinės teisės nuostatas socialinės apsaugos srityje ir nusprendė, kad šios nuostatos gali trukdyti vykdyti profesinę veiklą Europos Sąjungos institucijose, taigi ir atgrasyti nuo jos.
- 18 2015 m. rugsėjo 10 d. Sprendime *Wojciechowski*, C-408/14, EU:C:2015:591, Teisingumo Teismas nurodė:

„44. Tokia teisės nuostata gali atgrasyti darbuotoją, įgijusį tam tikrą darbo stažą pagal šios valstybės narės samdomų darbuotojų pensijų sistemą, priimti darbo pasiūlymą šioje valstybėje esančioje Sąjungos institucijoje arba paskatinti anksčiau palikti joje užimamas pareigas, nes dėl šios teisės nuostatos jis, įsidarbindamas tokioje institucijoje arba ilgai joje dirbdamas, rizikuoja prarasti galimybę pasinaudoti teise į pensiją, kurią jis įgijo dirbdamas samdomu darbuotoju šioje valstybėje narėje iki tarnybos Sąjungoje pradžios.

45. Atsižvelgiant į lojalios bendradarbiavimo ir lojalios pagalbos pareigą, kurią valstybės narės turi Sąjungos atžvilgiu ir kurią išreiškia ESS 4 straipsnio 3 dalyje nustatyta pareiga padėti Sąjungai atlikti savo užduotis, tokios pasekmės negali būti leidžiamos“.

- 19 2015 m. vasario 4 d. Sprendime *Melchior*, C- 647/13, EU:C:2015:54, Teisingumo Teismas konstatavo:

„27. Valstybės narės teisės aktas, kuriame skiriant bedarbio pašalpą nenumatyta galimybė atsižvelgti į laikotarpius, išdirbtus sutartininku šioje valstybėje narėje buveinę turinčioje Europos Sąjungos institucijoje, taip pat gali apsunkinti galimybę įdarbinti sutartininkus šiose institucijose. Iš tikrųjų, kaip savo išvados 51–53 punktuose pažymėjo generalinis advokatas, toks teisės aktas gali atgrasyti šioje valstybėje narėje gyvenančius darbuotojus įsidarbinti Sąjungos institucijoje, kai dėl pagal teisės aktus apribotos tokių pareigų trukmės vėliau jiems baigus dirbti teks ieškoti darbo ar grįžti dirbti į nacionalinę darbo rinką, nes dėl darbo minėtoje institucijoje jiems gali nebūti priskaičiuota tiek darbo dienų, kiek reikalaujama pagal šį teisės aktą, kad būtų mokama bedarbio pašalpa.

28. Dėl tokio teisės akto gali atsirasti toks pats atgrasomasis poveikis, kiek tai susiję su aplinkybe, kad jame nenumatyta galimybė sprendžiant dėl teisės į bedarbio pašalpas šioje valstybėje narėje suteikimo nedarbo dienas, už kurias remiantis [KTIS] buvo išmokėta pašalpa, prilyginti darbo dienoms, nors nedarbo dienos, už kurias pašalpa mokama pagal šios valstybės narės teisės aktą, prilyginamos darbo dienoms“.

- 20 Galiausiai 2017 m. gegužės 10 d. Sprendime *Lobkowicz*, C-690/15, EU:C:2017/355V, Teisingumo Teismas pridūrė:

„47. Be to, kyla pavojus, kad dėl tokių nuostatų bus pažeistas vienodas požiūris į Sąjungos pareigūnus ir taip bus atgrasoma nuo profesinės veiklos vykdymo Sąjungos institucijoje, nes kai kurie pareigūnai privalės mokėti įmokas ne tik į Sąjungos institucijų bendrą socialinės apsaugos sistemą, bet ir į nacionalinę socialinės apsaugos sistemą“.

- 21 Išnagrinėjus minėtą jurisprudenciją atrodo, kad tokia situacija, kokia susiklostė GI atveju, dar nėra nagrinėta ir pateikta vertinti Teisingumo Teismui. Taigi, klausimus dėl GI apdraudimo pagal Belgijos savarankiškai dirbančių asmenų socialinės apsaugos sistemą bus galima nagrinėti tik remiantis Teisingumo Teismo atsakymu į prejudicinį klausimą, kuris bus pateiktas pagal SESV 267 straipsnį.

- 22 Teismas pažymi, kad panašus, bet kitomis aplinkybėmis iškilęs prejudicinis klausimas buvo suformuluotas Teisingumo Teismui 2022 m. birželio 9 d. pateiktame prašyme priimti prejudicinį sprendimą byloje C-415-22.

5. Prejudicinis klausimas:

- 23 Teismas pateikia Teisingumo Teismui tokį klausimą:

Ar pagal Protokolą (Nr. 7) dėl Europos Sąjungos privilegijų ir imunitetų, ypač jo 14 straipsnį, principą, kad pagal darbo sutartį ar savarankiškai dirbantiems, aktyviems ar į pensiją išėjusiems asmenims taikytina viena socialinės apsaugos sistema, ir lojalaus bendradarbiavimo principą, įtvirtintą Europos Sąjungos sutarties 4 straipsnio 3 dalyje, valstybė narė negali nustatyti pareigos apsidrausti pagal nacionalinę socialinės apsaugos sistemą ir mokėti socialinio draudimo įmokas pareigūnui, kuris, be tarnybos Sąjungos institucijoje, šios institucijos leidimu vykdo antraeilę dėstyto veiklą, kai pagal Pareigūnų tarnybos nuostatus šiam pareigūnui jau taikoma bendra Europos Sąjungos institucijų socialinės apsaugos sistema?